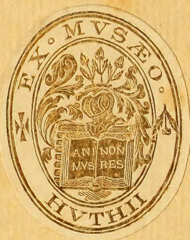
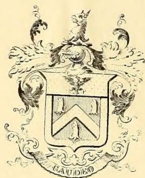

EX · MVSÆO ·
AN NON
MVS RES
HVTHII

GAUDEO

Sabin 7535, note is questionable;
see Müller, Cat (1872) no. 226

Brasilsche
GELT-SACK.
Waer in dat claerlijck

vertoont wordt/waer dat de Participanten van de West-Indische Comp. haer Gelt ghebleven is.

Gedruckt in Brasilien op't Reciff
in de Bree-Bijl. Anno 1647.

MONSIEUR,

'T Naer-volgende vinde goet U. E. bekent te maken / op dat ghy condt sien in wat droevigen staet wy eensdeels onser sonden schult / ende ten anderen door de goddeloose Regeeringhe onser Regenten zijn ghebracht.

SOO IST,

DAt de Heeren van dese Regeeringhe / van eersten af tot noch toe / nergens anders nae ghetracht hebben / als om haeren Sack te vullen.

Daer toe alle middelen / ende insonderheyt de hulpe van de Joden / ende van andere ongheschickte / ende vuyl ghewin-soeckende Menschen ghebruyckende.

Die haer Gelden op deposito deden / giften ende gaven procureerden / die sy altijdt met groote onbeschaemtheyt hebben aengenomen.

Dat die Heeren op dese maniere ghebracht zijn / ende gheinduceert tot het op-rechten van soo notabele importante Contracten met Joan Fernand Viera, Jorge Homen Pinto, ende veel meer andere / tot onuytspreeckelijcke schade van de Compagnie / ende alle gheinteresseerde.

Alsoo die Portugesen alles by hun hielden / sonder oyt yemandt ofte de Compagnie selfs de minste betalinghe te doen / waer sy oock het Mes mede in de handt ghekregen hebben / om ons de keel af te snyen / ghelijck sy nu doen.

Dat die Heeren die Portugesche Natien altijdt meer gefavoriseert ende boven d'onse gherespecteert hebben / vergunnende hun stoelen in haren Raedt: Daer de Nederlanders / al hadden sy schoon de Compagnie in groote ende ghequalificeerde Chargien ghedient / moesten staen / ende van de Secreten des Raedts niet weten / waer door de Portugesen uyttermaten hoovéerdigh zijn ghewórden / ende met een haet tegens ons / ende onse Regeeringe zijn inghenomen gheweest.

Spottende met de eenvoudigheyt van de Hollanders / ende slechte bestellinghe van desen Staet / daer sy alle de gheheymenissen beter van wisten als wy / ende mogelijck als de Heeren selfs / die sy seyden met Vereeringen tot alle hare intentien / jae tot de vuylste ende onbehoorlijckste dingen toe te disponeren.

Joan Fernandes Viera plagh ghemeynlijck te segghen in substantie: De Duyvel vare in de Woolens / alsoo de selve soo veel niet uytlevèren konnen / alsmen van doen heeft om de Heeren te paeyen / noemende de selve Droncken-bloetjes ende Slits-hoofden ; danckende Godt dat sijn Excellentie, midtsgaders de Heeren van Ceulen ende Gijselin vertrocken / want die wat meerder pit in de Ooren / ende beleyt / mitsgaders respect ende Authoriteyt hadden / als dese Bebadinhes.

Dese Heeren hebben noyt een eerlijck Man gheavanceert tot eenighe Chargie daer hy bequaem toe mochte zijn / latende Luyden van een vroom ende oprecht ghemoedt van desperatie vergaen / ende alles aen een hoopen Lichtveerdighe Vagabonden vertrouwende / die haer met bleyen / pluym-strijcken / ende valschen achter-klap aen te brengen / den mondt smeerden / om in hare Chergien die sy administreerden / ongemolesteert te blijven / tot grooten nadeele van de Compagnie / die sy groot ende grof bestoolen.

Daer is niet eene Raedt van Finantie / die niet alle daegh een ander Kleedt aen en treckt / 't eene costelijcker als 't ander. Ende is te verwonderen / dat de Regenthiene soodanighe Collegie hebben op-gherecht / dat immers onnut is / ende nergens toe en dient / als konnende de Finantie van desen Staet by een erbaren Persoon alleen ghenoegh bedient ende ghevordert werden / die met geen Vrouw ende Kinderen belast wesende / als dese Ledigh-gangers / soo diep in des Compagnies Beurs niet tasten en souden.

De Commissarisen zijn al te samen kleyne Graven / Leven / eten / drincken / kleeden / ende reden sich als groote Heeren / Insonderheydt die ghestelt zijn over des Compagnies Artillerie / Vivres / Stuckgoederen ende Suyckeren / Costelijcke Kleederen / Costelijcke Tafel / Peerden / Dienaers / &c. Waer dat dit van daen comt / moghen bedencken die het aengaet.

De Commisen van de Guarnisoen-Boecken / Onder Boeck-houders / ende andere diergheliјcke / die met de Penne haer kost soecken / zijn naer advenant ghestoffeert; behalven dat sy de Kroegen wat meer frequenteren als wel die Grooten doen / die alles om 't respects wille in haer eyghene Huysen laten halen / ofte uyt de Magasijnen sonder Gelt koopen.

Daer is niet een Luysige Dienaer van de Compagnie omtrent hare Comptoyren / die niet soo playsierlijcken leven leyt als hy selve wil.

Ende de Heeren houdende haer eygen bestellinghe soo secreet / datse al de

al de Werelt bekent zijn/ derven dusdanige Booswichten niet straffen/ om dat sy gheaffronteert zijnde / haer eyghene mis-slagen niet souden tot revengie melden/ ende aen den dagh brengen.

Daer placht niet een weeck door te gaen / sonder datmen op 't Reciffe / ende insonderheydt ten huyse van den Heer Assessor / vier a vijff Gast-malen aenrechte / waer op dan de Heeren ordinaris haer lieten vinden/ verselschapt veel eer met Joan Fernandes Viera, Anthonio Cavalcanti, Jorge Homen Pinto, ende andere Portugesen/ als met eenighe eerlijcke Nederlanders / die alsoo men haer voor het hooft stootede/ niet na en lieten te dencken 't ghene de waerheyt is/ te weten/ dat men by den Wijn wel handelen / ende sijns Parthys staet ende ghemoedt can ondertasten/ daer het die Verraders op aen ghelepdt hebben / ghelijck nu by de uytcomste wel blijckt.

Wt-Ryen ende playsieren en hadde gheen eynde / daer onse voorgaende vrome Regeerders nacht ende dagh blockten/ende evenwel ter nauwer noodt door hare menichvuldige besoignes konden gheraken.

Dat de Heeren alst natuerlijck is / hare twee respective Soonen boven alle andere Coopluyden hebben ghefavoriseert / soo met het invorderen van hare uytstaende schulden / die dickmaels sprooten uyt Ordonnantien / die sy van andere tot laste van de Compagnie in betalinghe namen/ ende terstondt in baeren gelde betaelt wierden / als met het maecken van vaste / goede ende verseeckerde Contracten / die sy wisten dat haer uyt goede redenen niet en konden strecken tot schade.

Men heeft alle Nederlantsche Signores de Ingenios ende Lavradores in Brasil, in dat Jaer van de Revolte / in de grondt bedorven / by faute datmen niet by tijdts gheschreven en heeft om Schepen/ die de Suyckeren souden hebben konnen wegh brengen / soo dat wy alleenlijck op 't Reciffe ghesonden hebben soo vele Kisten alsser tot betalinghe van onse ghedane oncosten noodigh waren/die dan voor weynigh meer als niet vercocht wierden / ende voor de helfte in oncosten wegh smolten/ blijvende de reste inde Ingenios staen/ alwaerse Godt betert/ in handen van den Vyandt ghecomen / ende neffens onse andere goederen ons af-handigh zijn ghemaeckt.

De Rebellye die doen ontstaen is in Pharnambuco, ende alle d'ander plaetsen / is al gheresolveert ghewee st over drie Jaren / als wanneer André Vidalé eerste mael met eene frivole ende gemaeckte bootschap hier quam / ende de Boeren / daer Joan Fernandes Viera ende andere de Hoofden af waren / aen-maende tot het presenteren van haren dienst aen den Coningh van Portugael.

Waer op Vidal vertrock / ende weynigh daghen daer na wierdt een Paep van Sanct Vento met namen Frei Estevon, by Vieira ende d'andere na 't Coninckrijck af-ghesonden/ om die saecke met den Coninck na haren lust te beschicken: Waer toe hem vereert wierdt een somme van dertigh duysent Guldens/ boven alle oncosten/ die op/ in/ ende na de Reyse souden komen te vallen.

Frei Estevon is in Portugael ghestorven/ sonder aen de Inwoonderen Rapport te konnen doen van sijne Negotiatie.

Ende is André Vidal in sijn plaets met Brieven in Portugael van de Bahya wederom gheordonneert herwaerts te comen/ werdende vande Heeren in-ghelaten op sijn seggen/ als dat hy op de Reyse stondt om na 't Coninckrijck te vertrecken / ende alleenlijck sijn aff-scheydt quam nemen van sijn oude Vader / zijnde een armen Timmerman/ woonende in Pariba, daer hem alsoo veel aen ghelegen was / als my aen den Coningh van Congo te sien.

Ende onder dit decksel vertrock hy eerst na de Vergie, ende Moolen van Joan Fernandes Vieira, alwaer hy met vijftigh vande principaelste Inwoonderen van ontrent een mijle weeghs inghehaelt wierdt / ende verbleeff ter tijdt ende wyle hy in ontrent acht daghen de Inwoonderen in 't generael ende particulier bedanckt hadde / uyt de naem van den Coningh/ ende Gouverneur van de Bahya / voor den yver die sy toonden te hebben tot haer Vryheydt / ende ontslaginghe van 't Jock der Nederlanderen / besluytende met Joan Fernandes Vieira, Anthonio Cavalcanti, ende andere voorname Inwoonderen / den tijdt ende middel waer op men dit desseyn in 't werck soude stellen.

Ende dit ghedaen hebbende/ vertrock na Paraiba, om aldaer diergelijcke last te executeren/ 'twelck ghedaen zijnde/ quam weder te rugge/ om aen Vieira ende andere van sijne verrichtinghe Rapport te doen/ by den welcken hy noch eenen ruymen tijdt verbleeff.

Daer na vertreckende / nam mede / ghelijck hy oock in de eerste bezendinghe ghedaen hadde/ een groote quantiteyt van Juwelen/ Gout ende Silver / Joan Fernandes Vieira toebehoorende / om het selve in allen ghevalle in de Bahya verseeckert te hebben/ soo het immers hier niet wel mochte uytvallen / als oock een groote somme van Penningen/ die hy tot verseeckeringhe van sijn oprechte ghenegentheydt aen den Gouverneur tot werbinghe van Volck over-sondt.

Als Vidal aen Landt quam/ soo riep een Portugees met volle keele op de Marckt uyt / seggende in presentie van vele principale Joden:
Godt

Godt heeft dese Heeren de ooghen verblindt / latende dien Hondt aen Landt comen/ die geen ander intentie mede brengt / als om desen heelen Staet in roere ende Revolte te stellen.

Na 't vertreck van Vidal, hebben Joan Fernandes Viera ende Antonio Cavalcante, met meer andere Portugesen / den anderen met schelden/ ende voor Recht te dagen/altijt int hayr geseten/malcanderen bilevnelijck uytmakende/alleenelijc om ons in de slaep te wiegen/ende de Nederlanders alle suspicie te benemen van hunne aengegane Conspiratie.

De Christenen ende Joden/van ons te Landewaerts woonende/ de Papen selfs / hebben meer als duysent Advijsen aen den Hoogen Raet ghegheven/ van 't gene sy hoorden mompelen / ende uyt sommighe die aen 't goede succes van dese Verraderye twijffelden/te weten quamen/ maer alles was vergeefs. Maer ter contrarie heeftmen de Brieven van waerschouwinge aen die gene ghesonden soo beschuldicht waren/ ghelijck dien van Jacob Dasne, die by de Portugesen daer over soude zijn ghehangen / ten ware den Fiscael van de Portugesen sulcx hadde belet. Gaspar Francisco da Costa heeft oock goede waerschouwinghe ghedaen/ende verscheyden andere/ doch te vergeefs.
Ende wierden die soodanighe tijdinghe brachten / wegh ghewesen met spijtighe ende smadende woorden.

De Heeren sonden de Heer de With na de Bahya/ om onder 't decksel van een Complement te doen/ eenighe dingen na te vorsschen / ende eenige condtschap te becomen; maer te vergeefs / alsoo hy daer gheen bekende/ noch adherentie hadde / om tot kennisse van yets te geraken. Ende quam so wijs weder t'huys als hy wech ghegaen was/hebbende meer rapports te doen van 't goede chier dat hy inde Bahya gemaeckt hadde/als van yets anders dat tot onse onderrichtinge mochte streckẽ.

De Heeren eenighe nader achterdencken becomen hebbende / deden eenige Portugesen vangen/ 'twelck Vieira siende/packte sijn sack/ende trock met een hoop volcx na het Bosch; ende des niet tegenstaende/soo wierden de gheapprehendeerde / die nu soo yets / sonder perijckel van hare persoonen / ende desseyn bekenden / niet alleenlijck los ghelaten/ maer selfs ghefavoriseert met ettelijcke Looten Negros/die sy op drie payementen/ende in drie Jaren te betalen/ aennamen/ tot een refactie quansuys van hare eere / daer sy door dese onverdiende apprehensie in sustineerden vercort te zijn. Ende zijn nu ter tijdt by den Vyant / ende selfs Hoofden van Gouverno / als Joan Carneiro de Maris, ende Francisco Dias Delgado in Pojuca, mitsgaders Antonio de Bulhoes in Sancto Amaro, met meer andere: Welcke indien men hier ghehouden hadde/ wel gedient souden hebben tot wisselinge van onse Soldaten ende Officieren/

tieren/die op den 17. Augusti soo leelijck ghevangen wierden / ende nu dagelijcx van die Fielen met couden bloede werden vermoort.

De Vyandt is hier sterck over de achthien duysent Man / als volghens de Lijste.

Onse Schepen waren qualijck ghemant / de Forten slecht bestelt/ hadden geene Hoofden inde Militie/ konnen geene verversinghe becomen; daer-en-boven gaen de Hooge Raden ende destrueren den schoonen Thuyn van sijn Excell. sonder reden of oorsaeck/ waer by men ons de verversingh beneemt/ die wy abondant daer uyt costen hebben; men stelt valschelijck inde Notulen / dat het de Ghemeynte heeft versocht/ als oftmen sich selven 't leven wilde benemen: Wt dese ende andere actien wisten wy niet anders oft waren vercocht / om gelevert te werden. Ende noch vreesden wy/ dat ons het water inde Vijff-hoeck ende andere bracke Putten vergheven soude worden.

In fin/ alles sal verlooren gaen / by aldien de Heeren Staten / ende Bewinthebberen ons niet terstont ende op het allerspoedichste en succurreren met Volck/ Schepen/ Gelt/ Cruyt ende Loodt/ ende alle Geweer ende Ammonitie van Oorloge/ alsoo alles hier ontbreeckt / doch niet soo seer als eerlijcke ende goede Regenten / die ons Godt wil toesenden. Ende sullen dese Oorloge niet quijt worden/ sonder de Vyandt met een attentaet op de Bahya te diverteren / die nu t'eenemael ontbloot is/ ende lichtelijck soude zijn te veroveren/ 'twelc eene gewenschte sake / ende het eeuwighe welvaren voor den staet onses lieven Vaderlandts ende vande Compagnie soude zijn/ alsoo wy anders altijt vande Portugesche Natie verraden sullen werden/ vermits daer niet een is/ die ons ofte onse Regeeringhe een eerlijcke ghedachte toe draecht/ soeckende ons al te samen met flatteryen te bedriegen / ende te Landewaert uyt te drijven.

Ende 't is ghewis ende seker/ dat by aldien den Vyant tot sijn voornemen niet comen en can van het Landt in te nemen / dat hy het selfde soodanigh sal destrueren/ dattet het selve niet gelijcken en sal. Het Riet cammen branden/ de Coperen smelten/ het Bestiael t'eenemael vernielen/ eñ door soo een groote macht van volck verslinden/ ende is in sulcken gevalle de Comp. ende alle particuliere inde gront bedorven/ ende sonder middel om yets weder te herstellen/ oft van nieus te cultiveren/ sullende buyten twijfel de Negros so vele als sy konnen voor hun wech drijven: 'twelck sy wel nalaten sullen/ by aldien sy door een subijte ende onverwachte Tocht op de Bahya/ ghedwongen wierden mette vlucht te vertrecken. Waer toe Godt middelen ende sijnen zeghen wil verleenen. Ende Vaert wel.

Corte

Corte Aenwijsinghe van de schade die de West-Indische Compagnie is lijdende, door het quaet ende versuymigh gouvernement van de Heeren Hooghe Raden in Brasil, de Heeren Henrick Hamel, Adriaen van Bullestraten, ende Pieter Iansz. Bas. Soo in verschoonen van de uytstaende schulden door giften ende schenckagien te ontfanghen, daer door veroorsaeckt wordt datse de verscheenen Penningen niet durven manen, ende worden alsoo metter tijdt quade schulden, als by de Lijsten daer van zijnde, can worden ghesien.

WEgen acht-en-twintigh bevrachte Schepen / die door den anderen ghelegen hebben 64. en een halve Maendt / ende behoorden nae ordinaire costuyme maer 19. en een half a drie weecken ghelegen te hebben / yeder Schip: Soo dat 45. Maendt hebben te veel gheleghen / door den anderen ghereeckent ad 1500. Gulden per Maent / comt schade voor de Compagnie

Fac. 67500 — o — o

Wegen verscheyden Opdrachten aen diversche Persoonen / mede niet na behooren ghebordert / en metter tijdt quade schulden werden / compt voor acht Jaren die vervallen zijn Anno 1638. tot 1645. in verscheyden Paeyen al per Lijste in 't langhe

F. 1291989 — 16 —

Door seven Jaren die comen te vervallen in verscheyden Paeyen van Anno 1645. tot Anno 1651. als per Lijste

F. 158796 — o —

Maken dese twee Posten t'samen — F. 1450585 — 16 —

Wegen vercochte Ingenios aen verscheyden Persoonen in diversche Paeyen mede niet in-comen / alsoo door giften en gaven verschoont werden / ende metter tydt quade schulden vallen / compt voor acht Jaren die verballen zijn Anno 1638. tot 1645.

F. 1829602 — 15 — 8

Comt voor ses Jaren comende te verballen Anno 1645. ad 1651. als per Lyste

F. 134200 — 0 — 0

Aldus te samen F. 1963802 — 15 - 8

Wegen Executorialen van verscheyden Persoonen uyt-ghewonnen Anno 1642. ende 1643. konnen mede niet inkomen.

F. 250291 — 12 — 0

Wegen Pachten op 't Reciff verscheenen Anno 1642. en 1643.

F. 332250 — 0 — 0

Noch van Anno 1643. primo Januarij ultimo Decembris

F. 27000 — 0 — 0

Noch desselven Jaers 1643. F. 44000. — 0 — 0

Dese Pachters zijn schuldigh aende Hooghe Raden Kinderen die werden van de Pacht betaelt / ende de Compagnie moet die missen.

F. 403250 — 0 — 0

Wegen Contracten / als Pachten op 't Reciff Anno 1642. in verscheyden paeyen / comen mede niet in / alsoo met giften en gaven verschoont worden / ende onder de handt quade schulden worden / alsoo de schuldenaers d'een na de Bahia d'ander na Portugael vertrecken.

F. 379543 — 0 — 0

Wegen drooghe en natte Vivres / by de Hooge Raden op-ghecocht wel driemael soo hoogh als in 't Vaderlandt in-ghecocht worden / alwaer de Compagnie wel een derde part schade compt te lijden / dat voor-ghecomen can worden / als by tijdts de Negentiene daer advijs van ghegheven worde / als per Lyste

F. 272023 — 11 — 0

Wegen Meelen voor de Camer van Zeelant per 't Schip Bordieux, als per Lyste in 't langhe is blijckende.

F. 9553 — 1 — 0

Wegen

Wegen de Loquaters van de Negros ghearriveert en vercochte Anno 1642. Negros 3040. F. 1086146 — 1 — 0

Inden Jare 1643. vercocht Negros 3428. F. 700480 — 4 — 0

In den Jare 1644. vercocht Negros 448. F. 93500 — 8 — 8

Hier van is geen derdendeel inghecomen / soo dat de Compagnie schade lijdt F. 1880126 — 12 - 0

Wegen de Domesticque Negros / die meest onnoodigh by de Compagnies Dienaers ghebruyckt worden / en comen meest op niet / alsoo men aengeeft dat ghestorven zijn.

F. 112500 — 0 — 0

Wegen Huysen en Erven op 't Reciff aen verscheyden persoonen vercocht / noch onbetaelt / en metter tijt niet weerdt / comt Anno 1641.

F. 257053 — 15 — 0

Voor Anno 1642. als per Lijste is blijckende F. 143600 — 0 — 0

Maeckt te samen F. 400653 — 15 - 0

Wegen Scheeps-vrachten F. 210437 — 14 - 0
Daer voor den Thresaurier goet doet F. 115893 — 0 — 0
Men sien sulcx nae waer ghebleven is / soo dat rest /
F. 994544 — 14 - 0

Wegen de Passagiers die met de Schepen zijn ghecomen ende ghegaen / t'zedert Anno 1642. F. — — — —

Wegen de Commissaris E. C. dat schuldigh blijft /
F. 46666 — 14 — 0

Wegen de Scheeps-vrachten van 43. Schepen / ghearriveert Anno 1642. en Anno 1643. 17. Februarij / als per Lijste is blijckende /
F. 384135 — 9 — 0

Wegen goederen aen de Compagnie niet goet gedaen / per 't Schip den Blauwen Boer, als per Lijste F. 22900 — 14 - 0

Wegen Restanten van recognitie en Haverie van de Suyckeren na 't Patria, gheladen in de Schepen 't Groenwijff, de Erasmus, ende de Snoeck, F. 14668 — 10 — 0

B 2 Wegen

Wegen ghearriveerde Schepen uyt 't Patria t'zedert den 17. Fe-bruarij 1643. moeten op-ghesocht worden wanneer en waer ver-trocken zijn. F. — — — — —

Somma totalis F. 7752946 — 14 — 0

In dese Seven ende t'seventigh Tonnen Goudts / bestaet 't heele Capitael van de Compagnie / waer van de Compagnie gheen Thien Tonnen Goudts becomen sal.

Wegens d'Administratie in Angola, van Anno 1641. den 17. No-vember tot den 17. September 1642. de Directeurs hebben ont-fanghen F. 753012 — 11 — 8
Ende uyt-ghegheven F. 398954 — 18 — 0

Rest F. 354057 — 13 — 8

Oft de Compagnie aen sulcken rest niet ghelegen is / laet ick Ver-standighe oordeelen.

EXTRACT.

ONtfangen van Jan van Rasenbergh 480. Vaten 26. Sm. Ton Fransche Blom / wegende netto 239700. pondt/ ad 3 3/8 stuyv. 't pont/ comt F. 40449 — 7 — 8

Ende wordt tegen 2 1/8 stuyv. aende Guarnisoenen gedistri-bueert / bedraecht dan het verlies op 't voorsz. Meel de Somme van F. 14981 — 5 — 0

Reciffo Adij 13. Octobris Anno 1643.

Alsoo de Commissaris Sweerts, doe over het Broodt gheclaeght wierdt/ een proef aen sijn Excell. moest brengen/ is bevonden dat noch groote stucken van Castanien in 't op-snijden zijn ghevonden: Ende dewijl de Commissaris selfs remonstreerde / dat het Meel boven ghe-specificeert geen water na sich trock / ende oock niet aen malcanderen cleefde / is daer uyt ghenoegh af te nemen / wat Meel de Bewindt-hebberen van Zeelandt voor haer particulier aen de Generale Com-pagnie door haren Factoor Jan van Rasenburgh hebben vercocht. Maer op wien het verlies / en d'onlusten door sulcken Meel veroorsaeckt te verhalen/ staet noch te considereren.

COPIE.

COPIE.

Lijste vande Contracten, in Brasil met diversche aenghegaen, waer uyt can ghesien werden wat Borge yeder Contractant ghestelt heeft, ende wat Vereeringhe ghegheven.

LAurenco Petit, Contractadoor van de Somme van negenthien duysent / negen hondert een-en-twintigh Guld. thien stuyv. te betalen in drie paeyen / d'eerste in Januarij 1645. ende soo voorts van Jaer tot Jaer/heeft maer twee Negros/Partido/ Landt/ noch Zandt / zijn Portugeesche Borgen zijn twee arme Luyden/ d'andere twee Fransche/ zijn twee Landt-Loopers/die met een Kraem achter Landt loopen.

Amaro Lopes Madera, was aen particuliere schuldigh/ende niet aen de Compagnie / acht-en-twintigh duysent vier hondert ses en t'negentigh Guld. thien stuyvers / te betalen in de drie eerst-comende Jaren / is een Labradoor / sijn Borgen zijn kael ende met schulden beladen. Heeft vereert drie duysent Guld. in Ordonnantien.

Diogo Fonseca Lemos, was aen particuliere schuldigh drie en veertigh duysent acht hondert veertigh Guld. te betalen als vooren. De Contractadoor heeft een vervallen Moolen van slechte Landeryen/ daer gheen Fabrica by en is / als alleen een Negerin: Is een gantsch arm Man / sijn Borgen / uytghesondert Francisco Carvalge, zijn kael. Heeft vereert in Ordonnantien seven duysent vijf hondert Gulden.

☞ Paul d'Almeda de Zousa, was aen particuliere schuldigh / vijff en vijftigh duysent drie hondert ses en dertigh Guld. te betalen in drie paeyen/ vervallende als vooren : De Contractadoor is gantsch arm/ op de Moolen die hy over twee Jaer ghecocht heeft / ende tegenwoordigh besit / heeft hy niet een penningh betaelt / soo dat de Eyghenaer

 de selve

de selve weder na sich nemen wil: Sijn Borgen zijn sijn eyghene drie Labradores/ die yeder niet meer als vijf a ses Negros en heeft. Heeft vereert vier duysent Guldens.

Jorge Homen Pinto heeft tweemael ghecontracteert: Van d'eerste compt de Compagnie drie hondert en veertigh duysent vier hondert drie Guld. ses stuyv. welcke ontfangen zijn. Van 't tweede Contract negen hondert seven en dertigh duysent negen hondert seven en t'negentigh Guld. derthien stuyvers; t'samen twaelff hondert acht en t'seventigh duysent vier hondert Gulden negenthien stuyvers: Waer van de betalinghe van het eerste Contract eerst moet voldaen zijn/ eer het tweede begint/ghelijck geschiet is; ende het eerste expireert 1645. Het tweede Contract sal betaelt werden in de ses naevolgende Jaren. De Contractadoor heeft veel Molens/sijn Borgen zijn redelijck goet/ maer de Somme is ten aensien van de selvighe wel de helft te groot. Heeft van Paraiba met sich ghebracht seven en twintigh duysent Gulden in Juweelen / alsoo naer waerde ghetaxeert / soo hem als sijn Labradores toe-komende / welcke hy soo in specie als in Gelt heeft vereert / ende daer en boven drie en twintigh duysent Gulden aen Ordonnantien. Sommighe seggen van noch meer.

Gaspar Ley was schuldigh / soo aen particuliere als aende Compagnie / hondert en dertigh duysent seven hondert vijff en tachentigh Guld. elff stuyvers / te betalen in vier paeyen / waer van d'eerste verValt in Augusti 1645. De Contractadoor is kael / want 'tghene besit noch schuldigh is: Sijn Borgen zijn slechte Luyden die niet en hebben / waer onder een Paep ghenaemt Belchior Garrido, die twee a drie Negros heeft / ende voorts niet meer als met sijn dagelijcksche Misse wint.

Abraham Tapper, is schuldigh soo aen de Compagnie als andere/ seven en seventigh duysent Guld. te betalen in Suycker/ met hondert vijf en twintigh Kisten 's Jaers / beginnende Anno 1647. De Contractadoor heeft niet meer als ses duysent Guld. op sijn Moolen betaelt / is de gantsche rest noch schuldigh / buyten Moolen heeft niet/ sijn drie Borgen zijn arm.

Manuel Fernando Cruos, is schuldigh / soo aen de Compagnie als andere / sestigh duysent seven hondert vijf en t'negentigh Gulden / te betalen in drie paeyen / d'eerste begint in Januarij 1645. De Contractadoor heeft de Moolen daer hy in woont over twee Jaren ghecocht van Anthonio Lopes de Moira, waer aen de selve Moolen noch schuldigh

schuldigh is/heeft van sich selven weynigh of niet/d'eene Borge zijnde Manuel Gomes de Fonseca, heeft redelijcke middelen/ doch d'andere zijnde sijn Swager/ is kael. Heeft vereert thien duysent Gulden in Ordonnantien.

Bartholomeus Lins d'Albuquerque, Contractadoor voor Donno Maria d'Olivera sijn Moeder/ was aen particulieren schuldigh seven en dertigh duysent een hondert en ses en veertigh Gulden negentien stuyvers/ te betalen als boven. Dit Contract mach passeeren/ want Donna Maria selver rijck is/ ende hare Borgen voor die somma wel mogen aenghenomen worden. Heeft vereert vijfthien hondert Guld. Contant/ ende drie duysent Guld. in Ordonnantien.

Anthonio Barbalje Beserra, was aen particuliere schuldigh hondert vier en twintigh duysent drie hondert en thien Guld. te betalen als boven. Het Contract waer eenichsins goet/ waer de somme niet te groot/ ende den tijdt van betalinghe niet te cort: De Borgen zijn wel ghestelde Lieden. Heeft vereert in Contant en Ordonnantien twaelff duysent Guldens.

Jan Laurenco Francees, is soo aende Compagnie als particulieren schuldigh vier en tachentigh duysent vijf hondert en negen Guld. te betalen als boven. De Contractadoor heeft redelijck goet/sijn Borgen zijn drie/ d'eene is een Procureur die niet heeft/ d'andere twee zijn kael. Heeft ghegheven derthien duysent Gulden/ thien aen de Heer Codde, drie aen d'andere.

Francisco Camillo Valcassar, is aen de Compagnie schuldigh thien duysent drie hondert vijff en twintigh Gulden vijfthien stuyvers: Aen particuliere hondert negen en veertigh duysent acht hondert negen en seventigh Guld. seventhien stuyvers. Somma hondert sestigh duysent twee hondert vijff Guld. twaelff stuyvers/ te betalen in drie Jaren. De Contractadoor heeft een Engenio, sijn Borgen zijn redelijck Rijck/ heeft vereert vijfthien duysent Gulden/ soo in Contant als Ordonnantien.

Jeronimo Cadena, is schuldigh aen particulieren ende Compagnie/ twee hondert vijfthien duysent seven hondert vier en twintigh Guld. te betalen in drie Jaren/ waer van d'eerste paey in Augusto 1645. verualt. De somma is voor de Contractadoor en Borgen te groot/ hoewel sy Lieden van redelijcke Brasilsche middelen zijn. Heeft vereert achthien duysent Gulden/ soo in Contant als Ordonnantien.

Jan

Jan Tovares de Mattos, was aen particulieren schuldigh vijff en dertigh duysent negen hondert vier en t'negentigh Gulden thien stuyvers / te betalen in drie paeyen / d'eerste verbalt in Januarij 1645. De Contractadoor en Borgen zijn kael. Heeft vereert drie duysent Gulden in Ordonnantien.

Manuel Cavalganti, was aen particulieren schuldigh veertigh duysent seven hondert drie en sestigh Gulden / te betalen als boven. Het Contract is redelijck goet ten aensien van de Borgen. Heeft vereert vier duysent Gulden in Ordonnantien.

Jan Cornelissen Jongeneel, was aen particulieren schuldigh negen en dertigh duysent vier hondert vier en t'seventigh Guldens thien stuyvers/ te betalen als boven. Heeft maer een Borghe / ende aen de Heer Codde vereert een Paert van acht hondert Guldens.

De Hooghe Raden van Brasil / nu voor eenighe tijdt hier in dese Landen met leeghe Schepen ghearriveert / sullen dese dinghen veel negeeren / om datse weten dat de Portugesen gherevolteert zijn/ van dewelcke datmen van de meeste goede Attestatie soude konnen lichten/ van het ghene dat sich in desen heeft toe-ghedragen.

Doch indien haer Ho. Mo. dese Luyden wel ende scherp ghelieven te examineren / het is te ghelooben dat de Conscientie haer selven moet verraden / ende volgens de Faem / soo is het Landt kondigh/ dat die Regenten ende hare Mede-staenders oorsaeck zijn door haer quade Administratie / van soo een groot verlies der Comp. ende veel der vrome Inghesetenen van desen Staet: Daerom heeft de Regeeringh deser Landen niet als groote Reden/alwaer 't maer om de Werelt te voldoen / (al schoon dat sy suyver waren) als nochtans Neen/ haer in verseeckeringh te nemen/ ten minsten in Arrest doen gaen/om alles naer behooren van haer te ondersoecken.

Veel Luyden sien dat dese Bursten noch voor ghetrocken worden/ ende selben door Bewint-hebbers ghefavoriseert: Waer uyt niet anders te ghelooben is (ghelijck in de Breede Bijl verhaelt) dat de meeste Bewint-hebberen van den Buydt ghedeylt hebben.

Ende dewijl eenighe Luyden/ die kennis van saecken hebben/ sulcx sien/ doet haer te rugh treden / om dat haer ghelegentheyt niet is het weynighe sy noch hebben / tegens het vele van de voorsz. Regenten in Proces te versmelten: Maer sullen ghenoegh ghebonden zijn / als

daer

daer toe van haer Ho: Mo: gheroepen worden / die goede openinghe van saecken sullen doen ; ende sullen gheen Luyden mancqueren die haer vuyle Legenden aen den dagh sullen brengen : Hoewel het noch maer de helft sal konnen wesen / want alle schelm-stucken komen soo niet aen den dagh datmen alles kan weten ; maer indien datmen dese Luyden/ als hebbende het wel dubbelt verdient / tot nauwer Examen brengt / 't sal niet mancqueren / oft daer sal sich noch veel openbaren van de trouloosheyt.

Hier gaet niet eenen Artijckel / oft hy mach haer wel scherpelijck voor ghehouden worden / want sy die niet sullen konnen negeeren by Eede/ ten ware sy die niet estimeerden.

Het oprechten vande Goddeloose schadelijcke Contracten/ om haer particuller ghewin / ende tot ruijne vande Compagnie / ende soo veel van deser Ingesetenen/ staet sulcx niet te verantwoorden ? Wat schijn van wel ghedaen sullen dese Luyden noch voor den dagh brengen/ daer niet als schelm-stucken onder ghedomineert hebben ? maer de Gelt-sucht heeft haer d'oogen verblint / ende alle redelijckheydt doen vergeten. Hadde de Compagnie niet ghenoegh uyt-staen / als men sien kan? Hadden die Bloets daer niet ghenoegh aen in te manen ? Maer gaen noch voor Bancquerottiers belooven / om haer schulden te betalen/ ende goede schulden tot quade maken.

't Is te verwonderen / dat noch Bewinthebberen ghevonden werden/ die dit soo weten op te proncken/ al oft wel ghedaen waer: Daerom is niet buyten twijffel/ oft die hebben ten minsten ghepart icipeert/ ende door haer Factoors / de Soons van de Hooghe Raden / eenighe quade schulden daer door weten te krijgen / datmen de Compagnie ende Participanten troulooselijck heeft ontrocken.

Men practiseert dat de Luyden Borghe voor haer eygen Gelt souden blijven ; doch verscheyden Factoors hebben haer hier in te gauw gheweest / om niet altijdt in dat perijckel te leven / insonderheydt Factoors die niet meer als vijf ten hondert voor haer in-manen hadden; ende om voor geen hondert Guldens Borge te blijven/ soo hebben sy Luyden op-ghesocht die niet veel te verliesen hadden/ ghelijck eenen Michiel van der Vennen, wel eer Bancquerot ghespeelt / die gaf dan op dat de Contractanten aen hem schuldigh waren/ ende hy bleef Borge/ daer voor trock hy vijf van het hondert / ende gaf d'Ordonnantien dan aen sijnen rechten Heer / die de Penningen oft rescontre daer voor dan genooten. Is de Comp. met sulcke Borge niet treffelijck bewaert/ can men hier de ontrouwigheyt en quaet beleyt niet genoegh bemercken?

Die goede Luyden geven voor/ende vermeynen haer dingen dobbel wel ghedaen te hebben / datse comen met ghesloten Boecken: Wat salder niet open staen van uytstaende ende quade schulden door haer veroorsaeckt/ ghelijck sulcx blijckt. Indien sy sulcx behoorlijck hadden gheprocureert / ende per Slot mede ghebracht / dan waer het te estimeren ; maer het staet te ghelooven / dat sy ende haer Adherenten sich wel ghezegent hebben by dese uytstaende schulden/ want men die Penningen soo de Pachters dickwils geven mosten / voor haer particulier oft voor haer Soons hebben in-ghetrocken / de Compagnie mocht sien hoe die te recht quam.

Heeft Hamel niet in Paraiba, in de Moolen van Francisco Camello, Suycker Kisten die voor Particulieren stonden / de Merckken doen uyt-schrabben / ghevende voor dat den Persoon aen de Compagnie schuldich was / ende derhalven voor de Compagnie ghemerckt / ende daer na voor sijn particulier af-gheladen : Ende doen Camelle ghevraecht wiert oft hy de Compagnie schuldigh was/ verclaerde Neen/ maer dat yets met de Seignoors Grande te doen hadde.

Gaspar Dias Ferere heeft sijn rechtmatighe Sententie becomen / om dat hy tot nadeel van desen Staet ende de Conquesten hadde gepexeert/ 't waer te wenschen dat dese Luyden haer verdiende Loon mede naer rechten ontfingen.

Bullestraten is Factoor vande voorsz. Ferera ghebleven / al-hoewel het de naem hadde dat het sijn Soon was / doch door de Authoriteyt ende onbeschaemtheyt / zijn veel ongefondeerde dingen tot nadeel van eerlijcke Luyden/ende profijt van meer-ghemelten Ferera uytgevoert.

Soo hebben sy selven het Mes helpen wetten / waer met datmen ons de keel heeft af-ghesneden. 't Is niet vreemt dat de Burghers haer Regenten niet vertrouden / te meer dewijl sy soo veel-voudighe waerschouwinge hadden eer de Revolte begost ; maer die sulcx quam aengeven / is onredelijck bejegent / ende de Brieven selven in de Verraders haer handen ghesonden / die daerom de persoonen wilden aen kant helpen : Voorwaer het staet vry te ghelooven / ende niet buyten reden / oft die Regeeringh selven hebben ghetracht alles over boort te loopen/om geen verantwoordingh subject te wesen.

De grootste Schelmen ende Verraders stonden het best by die Heeren/ sy dorsten oock geen quaetdoenders straffen / insonderheyt soo die geen yets mochte hebben misdaen/ die van haer Legenden wisten/ uyt vreese sulcks aen den dagh soude comen.

Jan

Jan Fernandes Viera den grootsten Verrader / was 't best by haer gesien/ daerom wistmen hem afslagh te geven in 't Jaer 1641. 31 Mey/ wegens den Decimo oft Thienden dien hy ghepacht hadde/als volcht:

In Pharnambocq af-slagh	28640 — 0 — 0
Over 't Pensioen der selve Capitanie	5200 — 0 — 0
Over Decimos van Tamarica	4160 — 0 — 0
Somma af-slagh	38000 — 0 — 0

Van voor sulcken af-slagh te gheven niet wacker wat over schieten. Het selve Jaer den 17. Junij is af-slagh ghedaen aen Moses Navara, wegens de Decimos in Paraiba, die hy voor 31000.guld. hadde gepacht. 16000. Gulg. vande Decimos van Pharnambucq.
20000.

36000. Guld. af-slagh.

Voorwaer het verderf daer desen af-slagh voor ghegheven is / was soo hoogh niet te estimeren / doch die Heeren hadden liever 't gevoelen als sich naer behooren daer op te informeren.

Het passeeren van de veel-voudighe Ordonnantien ten behoeve van haer Soons. Haye Dircksen Metselaer in Compagnies dienst / daer van kanmen goede Notitie leveren ; de voorsz. Haye Dircksen hadde voor over-loon dat hy over ghesette uyren hadde ghearbeyt / (soo sy het noemen) verdient in vijf Maenden 1675. Guld. vier stuyv. ende soo voorts : Een goet Meester die geen Tractement heeft / soude een heel Jaer werck daer toe hebben om dat over te winnen ; doch dit kost de Compagnie dragen/ die moet doch soo veel Doot-eters/ Nichten ende Neven van Bewint-hebberen de cost gheven / Bullestraten wilde sijn Vrienden oock helpen.

d'Ordonnantie soo den 24. May Anno 1642. aen Georgh Home Pinto verleent/ is van 30000. Guldens / diese hem noch gaven boven 't gene sy voor hem aengenomen hadden te betalen : Dit was wel ghepractiseert / want Georgh Home hadde gheen Contanten om aen die Vorsten datelijck tot vereeringh te gheven/hier cost het uyt ghevonden worden / daerom was Hamel ende Bulleſtraten hem behulpigh / ende gingen selven met op de Thresory doen de penningen ghetelt wierden/ als wanneer Georgh Home twee Portugaloysers aen de Thresoriers wilde vereeren / dewelcke die weygerden / ende gaven de selve aen een Diaken / tot behoef van den Armen : Maer dit hebben de Hooghe Raden niet ghedaen / die wilden het selven liever houden. De Goude Keten soo Georgh Home aen Bulleſtraten heeft vereert / is tot Amsterdam

 dam

dam ghemaeckt/ ende costen 700. Guld. De 80. pondt Silver dien hy oock ghegeven heeft/ is van verscheyden by een ghehaelt.

Met in-coopen der goederen van Particulieren tot laste van de Compagnie/ daer zijn gheen kleyne schelm-stucken mede ghepleecht/ want dan wisten de Heeren haer Soons te waerschouwen / wat datse van sin waren in te coopen / die cochten dan alles op / ende de Vaders namen het dan datelijck met groot profijt van haer Soons over/ soude op soo een manier een Kalis niet Rijck konnen werden. Anno 1642. den 12. Febr. tot den 30. October 1643. hebben de Hooghe Raden aen Vivres door den Commissarius Frans de Sweerts in-ghecocht voor 370086. guld. 15. stuyv. door David de Solemne Commissarius van Stuck-goederen / van Anno 1642. primo May tot 16. Januarij 1644. bedragen 53382. guld. 4. stuyv. Tot de Equipagie van Anno 1642. den 16. October / tot 1643. den 28. October / voor 39209. gl. 8. st. Onder dese Lijste ende vercochte goederen vintmen de Hooghe Raden Soons het meeste; doch door eyghen schaemte hebben de naem van hare Compaignons veel ghenoemt / te weten Colue ende Verdion, op datmen niet soude mercken alles van haer Soons quam.

Goetwillighe Leser / indien alle Legenden pertinent ghelijck die ghepleecht zijn/ souden verhaelt worden / 't vereyschte veel Pampier/ ende men mocht u patientie misbruycken. Siet de Breede Bijl nae/ ende vertrout dat alles inder daedt soo is gelijck daer in verhaelt staet/ dese aenwijsingen konnen dienen tot Attestatie van sijn werck.

Het blijft oock niet verzwegen / maer 't wordt de Staten Generael bekent ghemaeckt / het is oock te hoopen dat sy haer straffen ontfanghen sullen / ghelijck sy verdient hebben / die soo veel Weduwen ende Weesen goet/ ende veel der goede Inghesetenen haer bloedt/ soo lichtveerdigh om haer buyl ghewin hebben te rugh ghestelt / ende noch dagelijcks doen. Zijn die niet straf-weerdigh/ die om haer particulier profijt publijcke ende Resolutie Notulen veranderen / ende uyt-snijden / ende wederom in-klampen alst haer belieft / dat haer klaerlijck ende wel bewesen wordt/ laet ick alle Verstandighe oordeelen.

Ist niet tot een brave menagie ghebracht / naer de Graeff sijn vertreck/ wat al Retouren zijn t'zedert over-ghecomen / daermen de Pack-huysen mede heeft konnen versien? Hebben wy hier tot Amsterdam ende op andere plaetsen niet ghesien al of het een Huys waer dat uyt-ghestorven is/ ende te vooren leefde.

In Rio

In Rio Grande ist daer niet wel ghemaeckt/ datmen de Portugesen door de Tappoyers/ onder 't Commando van een lichtveerdighen Vagebondt Jacob Rabbij, die beter de Galgh hadde verdient als Commando/ dede doodt slaen ! ende daer eenighe in Ostagie nam/ die men op 't Casteel brachte/ ende daer nae wederom uyt-haelde/ ende met koelen moede dede doodt slaen ! waer uyt die van Paraiba oorsaeck namen om te revolteren/ die anders wel ghebleven souden hebben. Bullestraten heeft wegens dese saeck doen het begost in Rio Grande ghe-weest/ oft sijn wijf heyt om sulcks te laten doen niet bevinden kost dat het ons soude op-breken !

Wy hebben nu niet anders te wenschen/ als dat Godt de Heere het aenghevangen werck by haer Ho. Mo. ghelieven te zegenen/ ende dat alles onder beleydt van een wacker aensienlijck Opper-Hooft ghede-rigeert mach worden/ die niet alleen verstandt heeft om Landt te winnen/maer het te bewaren/ ende te brenghen in goeden standt/ om daer door goede vruchten te trecken/ want om een kael Landt te ma-ken oft te winnen/ sulcx is desen Staet niet nut: Daerom vereyscht soo een Opper-Hooft/ van wien d'Ingesetenen konnen gelooven dat haer ghehouden sal worden 't ghene men gaer belooft; want anders te bevreesen staet/ datse à la desperade, die soo om de Noort vande Bahya noch zijn/ sullen retireren/ ende alles destrueren; want de Portugesen al t'samen te verjagen/ is niet dienstigh/ exempt de Hoofden oorsaeck van de Revolte/ want op dat niet alles stil mach staen/ soo moetmen de ghemeyne Luyden houden/ als hebbende kennis van het werck/ dat noch geen van onse Nederlanders heeft willen aennemen. Hier by vereyscht een goet Redres onder de Bewint-hebberen/ ende andere onnoodighe Ministers soo de Compagnie onderhoudt/ van de welcke datmen wel een goet ghetal kan missen; want voorwaer eenighe Be-wint-hebberen voor het groot Tractement dat sy strijcken/ niet een stuyver dienst doen. Daerom seydt de Breede Bijl wel: Wie Picken dat hier dencken soude dat het in Brasil niet vroos/ oft dat de Wijven niet spinnen wilden. Soo weynigh weten oock veel Bewinthebberen wat Brasil vereyscht/ oft hoe den Staet ghelegen is. Daerom is hoochnoodigh dat haer Ho. Mo. de handt daer aen slaen/ ende bren-gen het tot een Collegie ten hoochsten van twintigh persoonen oft daer omtrent/ op dat sy konnen sien waer ende by wie de abuysen ghecom-mitteert worden/ die anders door de veelheyt der Persoonen ghemorst ende verduystert worden/ ghelijck men nu alreede by dese Vergade-ringh der XIX. siet/ ende ghesien heeft/ datmen alle ghepleeghde Excessen ende guytteryen soeckt te verschoonen/ die soo zijn/ dat in-diense by de Menschen niet ghestraft worden/ dat het Godt sal ver-

drieten / ende te bevreesen staen dat een straffe over eenen gheheelen Staet soude mogen vallen.

Brasil kan dan onder soo een Regeeringe / ghelijck die een tijdt langh gheweest is / niet bestaen; want wat Luyden sullen sich daer onder willen begheven / daer men niet doet als eerlijcke Luyden Bannen / wegh zenden / ende diergelijcken / ende dat niet by maniere van recht / maer particuliere passien ende in-sichten. Indien dan Brasil vast / ende sonder datmen van de Inghesetenen eenighe zwarigheydt heeft te verwachten / soude ghebracht worden: Soo dienden de Ingenios wel aen onse Duytsche Natie / dat die daer van Meesters waren / soo souden de ghemeyne Portugesen onder de Duytschen / ghelijck sy nu onder de Portugesen subjectie gheraken / waer door den Staet vaster ende seeckerder kan worden ghestelt: Maer ghelijck verhaelt / die eenighsins wel sit / sal niet willen op-staen / om onder soo een Regeeringh te gaen. Maer soo haer Ho. Mo. over het stellen der Regenten de volle dispositie namen / ende meerder vryigheyt als de Compagnie geeft / permitteerde / soo waer te hoopen dat Brasil tot eene nieuwe Nederlandtsche Republijcq te brenghen soude zijn / als zijnde Ghewesten van een seer goet ende ghesondt Climaet / daer veel duysent Menschen sich heel lichtelijck souden konnen gheneeren. Daerom is het desen Staat hoochnoodigh dat Landt te mainteneeren / ende niet verlooren te laten gaen; want wy onse Vyanden niet langher den Vrede als Godt die geeft / moeten toe vertrouwen / dat hy die houden sal / als hy daer profijt by siet: Ende by sulcken ghevaI soo staen wy met d'oogen in alle hoecken van de Werelt / om den Vyandt sijn Dessepnen te konnen diverteeren / ende hem selven af-breuck te doen in sijn Indies Zuydt-Zee / ende andere plaetsen meer.

Waer oft Bewint-hebberen doch de Retouren hebben ghelaten / die volgens de Lijste hier by gaende / over zijn ghecomen? de Participanten gheloove ick het minste daer van ghetrocken hebben. Ist niet schande datmen dat Landt ende het ghene men daer uyt heeft konnen trecken / door sulcke Fielen t'onder is ghebracht?

Noticie

Notitie van 't gene soo voor Retour uyt Brasil is gegaen voor de West-Indische Compagnie, t'zedert het Iaer 1637. den 25. Meert, tot 1640. den 8. Meert, in 83. Schepen over-ghecomen, soo van 't Reciffo als Paraiba.

Kisten Blancos 7417. Arob. 154357. a 30. pondt Arobo/ 4630731. pondt en een half/ ghereeckent door een tot 14. stuyv. 't pondt/ F. 3241512 — 11 — 0

Kisten Moscovados 2740. Arob. 56912. a 30. pondt/ per 1707360. pondt/ ghereeckent tot 9. stuyv. door een/ F. 768312 — 0 — 0

Kisten Pannellen 1228. Arob. 28224. pondt 846720. a vijf stuyv. F. 211680 — 0 — 0

Brasilien Hout pondt 1400626. a 6. stuyv. 't pondt/ F. 350156 — 10 — 0

Somma 4571661 — 1 — 0

Per die boven-staende Schepen is voor Particulieren ghecomen,

16383.	Kisten Blanco Suycker /	Arob. 347059.
7346.	Kisten Moscovados	Arob. 155270.
1859.	Kisten Pannellen,	Arob. 42349.

Kist. 25588.

Vracht en bezwaernis door een op 122. Guld. voor 2. Kist. voor de Compagnie/ F. 1432928 — 0 — 0

Havery a 10. per Cento Tonne Lad. op het minste yeder Kist drie Guld. F. 76764 — 0 — 0

Somma F. 6081353 — 1 — 0

Anno

Anno 1640. voor de Compagnie in 15. Schepen,

Kisten Blancos 1269. Moscovados 378 en een half / Pan. 31.
ghereduceert yeder Kist op 600. pondt/ zijn
Blancos 1161400. pondt/ a 9. stuyv. ƒ. 522630 — 0 — 0
Moscovados 226800. pondt/ a 7. stuyv. ƒ. 79030 — 0 — 0
Pannellen 18600. pondt/ a 5. stuyv. ƒ. 4650 — 0 — 0

ƒ. 606310 — 0 — 0

In dito Schepen voor Particulieren,

Blancos Kisten 4473 }
Moscovados 1767 } 6363. a 56. Guld. voor Vracht
Pannellen 0123 } en bezwaernis/ ƒ. 354328 — 0 — 0
Confiture Vaetjes 5. Haverie a 3. gl. per Kist 18989 — 0 — 0
Taback.

ƒ. 979627 — 0 — 0

Int Iaer 1641. zijn vijf Vlooten uyt Brasil ghegaen,
bestaende in 40. Schepen, hebben voor de Compagnie

Kisten Blancos 2097. a 600. pondt per Kist/ 1258200 pont
a 10. stuyv. ƒ. 629100 — 0 — 0
Moscovados 571. a 600. pondt / 342600. pondt/
a 6. stuyv. 102780 — 0 — 0
Pannellen 78. a 600. pondt/ 11700 — 0 — 0
Brasilien Hout 172700. pont a 5. stuyv. 43175 — 0 — 0
15. Balen Conchenilie / wegen 2017. pondt / a 24. Gulden
't pondt/ 48408 — 0 — 0
Een Kist Indigo/ Arobo 25 a 30. pont 750. a 10. sch. 2250 — 0 — 0
3466. Oliphants Tanden / 71039 pondt / a 40 grooten
't pondt/ 71039 — 0 — 0
Coper 24937. pondt/ a 10. stuyv. 12418 — 10 - 0
Item noch Oliphants Tanden 3865. pont a 40. gr. 3865 — 0 — 0

ƒ. 924735 — 10 — 0

Voor Particulieren.

Kisten Blancos 9603 a 600 pont } 5761800.
Moscovados 3836 a 600 pont } 14497 kist. vr. 56 gl. 1 k. 711832 —
Pannellas 1058 a 600 pont } Havery 3. gul. per kist. 43491 —

ƒ. 1680058 — 10 —

Confi-

Confituyre Vaetjes 19. ad 55. Arobe.
Toubacq Do. 10. ad 139. Arobe.
Huyden 200. stucks.
Gout-sackjes.
Cooperen 14676. pondt.
Root Hout 29389. pondt.

In 't Iaer 1642. zijn vier Vlooten bestaende in 29. Schepen, hebben voor de Compagnie,

Kisten Blancos 2896. ad 61319. en een half ad 30. pondt/
1839585. a 9. stuyv. F. 827813 — 5 — 0
Moscovados 691. ad 14294. Arobe / ad 30. pondt/
428820. a 6. stuyv. F. 128646 — 0 — 0
Pannellas 138. ad 2610. en een half Arob. ad 30. pont/
78315. a 4. en een halve stuyv. F. 17620 — 17 — 8
Brasil-Hout 140599. ad 5. stuyv. F. 35149 — 15 — 0
Oliphants Tanden 38601. ad 40. groot. F. 38601 — 0 — 0
Cooper 19530. ad 10. stuyv. F. 9765 — 0 — 0
VVV. Hout 10740. ad 5. stuyv. F. 2680 — 0 — 0
Gotelinghs 4.

F. 1055275 — 17 — 8

Voor de Particulieren.

Kisten Blancos 6690. ad 133258. en een half Ar. a 30 pont.
Moscovados 2013. 42329 } 8893. a 56. guld. F. 498008 - 0 - 0
Pannellas 190. 4261 } Haverp a 3. guld. F. 26679 - 0 - 0

Confituyre 163. Arobe ad 30. pont. F. 1579962 - 17 - 8
Taback 1194. en een half Arob.
Hout 13000.

In 't Iaer 1643. zijn drie Vlooten, bestaende in 25. Schepen, hebben voor de Compagnie

Kisten Blancos 1213. ad 22313. Arob. ad 30. pont
669402. ad 8. stuyv. F. 267761 - 0 - 0
Moscovados 485. ad 9247. Arobe ad 30. pondt/
277425. ad 6. stuyv. F. 93227 - 10 - 0
Pannellas 580. ad 12145. Arob. ad 30. pondt/
364357. en een half/ 4. en een halve stuy. F. 81980 - 6 - 12

Brasil-Hout 423290. pont 5. stuyv. ƒ. 105822 – 10 – 0
Gout 1327. Marck. 1. Onc. 15. gr. a 300. Guld. het
Marck/ ƒ. 398140 – 0 – 0
Oliphants Tanden 16268. pont. ƒ. 8134 – 0 – 0
Een Kas Saffraen 800. pont/ a 8. Guld. ƒ. 6400 – 0 – 0

ƒ. 961465 – 6 – 12

Voor Particuliere.

Kisten Blancos 9470. ad 87730. Arob. a 30. pont.
Moscovados 3237. ad 63119. Arob. a 30. pont.
Pannellas 9. ad 171. Arob.

Consituyre 179. Arob. 13716. Kist. a 56. gl. ƒ. 768096 – 0 – 0
Tabacq 1794. Arob. Havery a 3. guld. ƒ. 41148 – 0 – 0

Cooper 206. pondt. ƒ. 1770709 – 6 – 12
Pallisant Hout 11400. pondt.
Dito 1700. pondt.
Een Kist met Boecken.
Een Vat Syroop.
Twee Kassen met Cooper.

Anno 1644. inde Vloote daer sijn Excell. mede over-quam, bestaende in 12. Schepen, hebben voor de Compagnie

Kisten Blancos 508. ad 9289. Arob. ad 30. pondt/
278677 en een half ad 9. stuyv. ƒ. 95404 – 17 – 8
Moscovados 205. ad 3958. Arob. ad 30. pondt/
118755. ad 6. stuyv. ƒ. 35626 – 10 – 0
Pannellas 97. ad 2107. Arob. ad 30. pondt/
63225. ad 4. en een halve stuyv. ƒ. 14225 – 12 – 8
Brasil-hout 466415. pont/ a 5. stuyv. 116603 – 15 – 0
Oliphants Tanden 34741. pont/ a 40. gr. 12320 – 1 – 0
Gout 1600. Marck/ 0. Oncen / 7. en een half Engels/
a 300. Guld. 481800 – 0 – 0
Jacol-hout 1000. } 2885. pont/ door een op 4. stu. 577 – 0 – 0
Geel-hout 1885. }

ƒ. 764557 – 15 – 0

Voor

Voor Particuliere in de boven staende 12. Schepen,

Transport van hier neven staende	F. 764557 – 15 – 0
Kisten Blancos 5301. Arob. 109619.	
Moscovados 2006. Arob. 41381.	F. 410480 – 0 – 0
Pannellas 23. Arob. 526.	F. 21990 – 0 – 0
7330. Kisten.	F. 1197027 – 5 – 0

Vracht a 56. Guld. per Kist/
Havery a 3. Guld. per Kist/

Confituyren 57. Arob.
Taback 1400. en een half Arob.
Huyden 725. stucks.
Diversche Sacken met Gelt.

De eerste Sommatie bedraecht	F. 6081353 — 1 — 0
De tweede	F. 979627 — 0 — 0
De derde	F. 1680058 — 10 — 0
De vierde	F. 1579962 — 17 — 0
De vijfde	F. 1770709 — 6 – 12
De seste	F. 1197027 — 5 — 0
	F. 13486737 — 19 – 12

Aen Recognitien ghenooten vande uytgaende goederen naer Brasil, ghelijck eenigen tijdt ontfangen is jaerlijcks 250000. compt van het Jaer 1637. tot 44. F. 2000000 — —

Convoyen ende nieuwe bezwaernis van de Suyckeren jaerlijcks F. 350000. F. 2400000 — —

F. 17886737 – 19 – 12

Hier blijven buyten de profijten van de Bevrachte Schepen / Kost-gelden van de Passagiers over ende weer gaende / ende meer andere profijten.

Hier

Hier zijn wel licht eenighe Prijsen te hoogh uyt-ghetrocken / daer blijven wederom veel open dat niet uyt-ghetrocken wordt: Ondertusschen is dit schoone Capitael in-ghecomen / wat oft de Participanten daer van hebben gheprofiteert / niet oft weynigh / ghelijck sy uyt die gheslooten Boecken oock sullen doen. Voorwaer 't is schande / datmen veel dinghen siet soo confuys door malcanderen loopen / ende dat soo veel liegery / schendery ende bedriegery / onder dit Collegie ofte Ministers van de Compagnie ghepleeght worden.

FINIS.

